

деяких місцях ще збереглися невеликих дзюркотливі каскади і навіть водоспади.

У 1994 році в Миколаївській області був створений ландшафтний парк «Гранітно-Степове Побужжя», до складу якого також входить і Актовський каньйон.

Приємно дивує не тільки краса, а й чистота цієї місцевості.

Тут росте кілька сотень видів різних рослин. Багато з них занесені в Червону Книгу.

Носик О.Р., студентка

Науковий керівник: Гаврилова О.В.,

к.п.н., доцент, «МФ КНУКіМ»,

м. Миколаїв

СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

У статті розглядається туристична індустрія, яка являє собою активно розвиваючу сферу світової економіки, що впливає на такі основні галузі, як: транспортна, сільськогосподарська, будівельна, зв'язок, виробництво товарів народного споживання. В сучасних умовах системний аналіз особливостей розвитку ринку туристичних послуг набирає особливої значущості у зв'язку з тим, що зміни зовнішніх факторів і умов під впливом навколишнього середовища поступово змінюють географію туристичних потоків. Структура туристичної галузі економіки повільно модифікується в порівнянні з тими трансформаціями, що відбуваються у внутрішніх і зовнішніх умовах, неналежним станом ринку туристичних послуг в зарубіжних туристичних центрах, які є традиційними місцями відпочинку для українських громадян.

Актуальність теми. Останніми роками і в Україні почали надавати все більше уваги розвитку туризму. Перспективи розвитку туристичного комплексу України багато в чому залежать від посилення державного регулювання

туристичної сфери на загальнонаціональному рівні, яке повинне поєднуватися з сучасною стратегією просування регіональних турпродуктів. Тому вивчення ринку туристичних послуг є досить актуальним і важливим питанням сьогодення.

Серед дослідників проблемами розвитку туризму займалися М.П. Афанасьєв, О.О. Любіцева, В.Ф. Кифяк, І.Ю. Мальська, І.Г. Смирнов, Л.М. Устименко та ін.

Метою цієї роботи є дослідження стану та перспектив ринку туристичних послуг в Україні в умовах сьогодення.

Основний матеріал дослідження. Туристична галузь набуває дедалі більшого значення для розвитку економіки та соціальної сфери в Україні, стрімко інтегрується у світову туристичну індустрію. Поняття «туристський ринок» не є усталеним у сучасній економічній науці.

Вченими аргументовано наводяться різні його трактування. В. Т. Балабанов і А. В. Балабанов визначають туристський ринок як сферу реалізації туристичного продукту та економічних відносин, виникають між покупцями і продавцями туристського продукту [1, с. 118].

Згідно з визначенням Ю. В. Темного, туристський ринок – категорія економіки туризму, що представляє собою сукупність конкретних економічних відносин і зв'язків між туристами, туроператорами, а також туристичними агентами і їх контрагентами з приводу руху туристських продуктів і грошових коштів, що відображає економічні інтереси суб'єктів ринкових відносин [2, с. 87].

Ефективне функціонування туристського ринку можливо при дотриманні трьох головних умов:

- вільна конкуренція серед виробників туристських послуг;
- можливість вільного вибору в споживачів туристських продуктів і послуг;
- встановлення єдиних правил для всіх суб'єктів у сфері безпеки та якості послуг, що надаються.

Найбільш вдалим, на наш погляд, є таке визначення. Туристичний ринок – це система світогосподарських зв'язків, у якій здійснюється процес перетворення туристсько-екскурсійних послуг в гроші і зворотного придбання грошей в туристично-екскурсійні послуги. Іншими словами, туристичний ринок – це сфера прояву економічних відносин між виробниками та споживачами туристичного продукту. Якщо економічні інтереси виробника і споживача співпадають, то відбувається акт купівлі-продажу туристичного продукту [3]. У світовому сукупному експорті частка туристичних послуг становить 6 % [4,

с. 101]. На туризм припадає приблизно 1/4 світового ринку послуг – 24 % світового імпорту і 25 % світового експорту [5]. За обсягом це можна порівняти лише з транспортними послугами, нерозривно пов'язаними з міжнародним туризмом. Третина світового ринку послуг розділена величезною кількістю інших видів послуг. Крім того, міжнародний туризм забезпечує близько 9 % світового ВВП і 1/11 робочих місць в усьому світі [4, с. 102], що підтверджує його значущість в соціально-економічному розвитку країн-учасниць світового туристичного ринку і окремих їх регіонів. Україна володіє величезним туристичним потенціалом. При відповідному рівні розвитку інфраструктури, за оцінками експертів, вона здатна приймати в рік близько 20 млн. іноземних туристів [5]. Однак станом на 2014 р. фактичний показник в'їзду іноземних громадян на територію України з туристичними цілями склав трохи менше 2,6 млн. чол. Ще приблизно 6,3 млн. чол. в'їхали зі службовою метою, що можна розглядати як показник ділового туризму – разом 8,9 млн. іноземних туристів у рік [7].

Як бачимо, показник менше потенційно можливого майже в 4 рази. У міжнародному рейтингу конкурентоспроможності країн у туристичному секторі, опублікованому Світовим економічним форумом, Україна зайняла лише 59-е місце з 133 країн, при цьому природні багатства нашої країни оцінюються досить високо – їм присвоєно 5-й рейтинг, а об'єктів культурної спадщини – 9-й рейтинг. Однак, у 2015 р. ситуація змінилася, був встановлений рекорд – і в Україні побувало близько 10 млн. туристів [7]. Українська туристична галузь ще довго буде пам'ятати кризове літо 2014 р., яке було ще важче, ніж криза 2009 р. У серпні попит на тури впав на 25 % порівняно з липнем. Чим більше туристичних компаній банкрутувало, тим менше ставало довіру до туристичного бізнесу. Масове банкрутство українських туристичних компаній було викликано як економічною кризою, так і психологією і поганим менеджментом. Скорочення потоку туристів, стрімке зниження курсу гривні по відношенню до долара і євро – усі ці фактори вплинули на туризм тільки побічно, зігравши в основному психологічну роль.

На жаль, в туристичній галузі існують труднощі в побудові ефективної системи менеджменту компаній, багато з яких не розуміють специфіку функціонування туристського ринку, хоча мають великий досвід роботи на ньому. Крім того, дрібні та середні туристичні компанії практично не вкладали кошти в розвиток свого бізнесу. Незначне скорочення потоку туристів в поєднанні з падінням курсу гривні стала лише каталізатором, що спровокував банкрутство таких компаній. Вихід з кризової ситуації більшість фахівців у сфері туризму бачать у реформі всієї туристичної галузі. Сьогодні потенціал

зростання на внутрішній туризм у зв'язку з подіями в Туреччині та Єгипті складає як мінімум 5 млн. осіб. Це стільки, скільки в 2015 р. відвідали ці дві туристичні країни. У середньому кожний турист витрачає 1 тис. дол. на придбання путівки і, за різними оцінками, приблизно стільки ж, перебуваючи за кордоном. Таким чином, якщо спрямувати цей туристичний потік на внутрішній туризм України, то загальний приплив коштів у туристичну галузь, взагалі в економіку країни, дасть разове збільшення ВВП більш ніж на 70 млн. грн.

Рівень розвитку в'їзного туризму багато в чому залежить від фінансових вкладень в нього, і в цьому відношенні Україна перебуває в не вигідному положенні із-за військових подій на Сході України та на території окупованого Криму, більш істотного фінансування, ніж в країнах із сприятливими умовами для розвитку туризму. На національному рівні найкраще ефективний розвиток туризму досягається шляхом підготовки регіональних планів, які визначають характер, сильні сторони і пріоритети для внутрішнього туристичного ринку. Необхідні рамки і кількість заходів кожного регіонального плану визначаються різними факторами, включаючи розмір району, розташування і склад його туристичних активів, існуючу інфраструктуру, наявність розвинених туристичних продуктів [3].

Роль держави у стимулюванні розвитку ринку туристичних послуг на рівні регіону зобов'язана здійснюватися за допомогою таких напрямків, як:

- послідовне реформування нормативно-правової бази в регіоні з регулювання сфери туристичних послуг та суміжних з ними галузей економіки;
- постійне проведення природоохоронних заходів на території регіону;
- вирішення питання щодо забезпечення екологічності;
- здійснення постійного моніторингу регіонального ринку туристичних послуг, інтерпретація отриманих результатів для формування системи ефективних способів впливу держави на процес розвитку ринку туристичних послуг регіону;
- обґрунтування та реалізація концепцій і програм стимулювання припливу інвестицій на регіональний ринок туристських послуг;
- вдосконалення наявної туристично-рекреаційної інфраструктури в регіоні шляхом здійснення проектів з використанням механізму державно-приватного партнерства;
- формування системи заходів, спрямованих на безпеку життя і здоров'я туристів, а також по забезпеченню схоронності їх майна на території приймаючого регіону;

- створення іміджу регіону шляхом проведення міжрегіональних та міждержавних виставок і ярмарків в якості території із сприятливим інвестиційним кліматом, розташовує до проведення відпочинку та розвитку туризму.

Реалізація даних напрямів сприятиме подальшому розвитку регіонального ринку туристичних послуг, а також стимулюватиме комплексний розвиток суміжних галузей.

Висновок: Розвиток туристської діяльності необхідно розглядати в контексті заходів, що здатні вирішити соціально-економічні проблеми в країні, а також забезпечити гідне становище України порівняно з іншими привабливими для відвідування туристами світовими країнами. Змінні фактори і умови розвитку туризму вимагають реального та своєчасного їх урахування при розробці та реалізації регіональних програм розвитку.

Список використаних джерел:

1. Голубева С.Р. Основные направления развития международного туризма в Украине / С.Р. Голубева // Менеджер. – 2015. – № 2. – С.72.
2. Розвиток туризму в Україні: проблеми і перспективи: зб. наук. ст. / Федерація профспілок України, Укр. ін-т туризму. – К.: ФПУ, 2015. – 240 с.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. – Назва з екрана.
4. Смаль І.В. Туристична індустрія України: сучасний стан і перспективи розвитку / І.В. Смаль // Туристично-краєзнавчі дослідження. – К., 2015. – С.121.
5. Офіційний сайт Державної служби туризму і курортів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua>. – Назва з екрана.

Ощепкова В., студентка

Науковий керівник: Шабельник Н.М,

ВП «МФ КНУКіМ», м. Миколаїв

СТУДЕНТСЬКИЙ ХАРЧ НАШОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Усі люди люблять поїсти, хтось більше, хтось менше, але всі їдять для підтримки тонусу. Студенти – це теж люди, вони хоч і не завжди з грошима, але поїсти, як і поспати, хочеться завжди.